

АНТРОПОНІМИ В НАЙМЕНУВАННЯХ ЕРГООБ'ЄКТІВ

У статті проаналізовано використання антропонімів у номінаціях ергооб'єктів сільськогосподарської галузі Херсонської області. Авторка звертає увагу на семантику і структуру ергонімів сільського господарства Херсонщини.

Ключові слова: онім, топонім, ергонім, антропонім.

The article analyzes the use of anthroponyms in the nominations of ergo objects of the agricultural sector of Kherson region. The author draws attention to the semantics and structure of ergonomoms of agriculture of Kherson region.

Key words: onym, toponym, ergonim, anthroponym.

Специфіка різних видів онімів (антропонімів, топонімів, гідронімів тощо) висвітлена у значній кількості вагомих досліджень сучасної української ономастики (В. Горпинич, І. Железняк, Ю. Карпенко, Л. Масенко, А. Поповський, П. Чучка та ін.).

У сучасній українській ономастиці прослідковується термінологічна плутанина щодо позначення об'єднань людей. Крім терміна ергонім, функціонують ергоурбонім, мікротопонім, парагогонім, ктематонім, коопонім, фірмонім, ойкодомонім, урбонім тощо. Вдалу, на нашу думку, спробу розмежувати термін ергонім від інших, які повністю або частково дублюють його значення, здійснила Ю. Дідур [2]. Услід за авторкою [2, с. 94], вживаємо такі основні терміни: ергонім – штучна власна назва об'єднання людей з певною метою; ергоніміка – розділ ономастики, який вивчає власні назви об'єднань людей; ергонімія – сукупність ергонімів; ергонімний – який має відношення до ергонімів; ергонімікон – репертуар власних назв на позначення об'єднань людей певного етносу, періоду.

Ергоніміка як розділ ономастики, який вивчає власні назви об'єднань людей, дедалі більше зацікавлює вітчизняних учених. ХХІ століття можна назвати «ергонімним вибухом» в українській ономастиці. Питання ергонімікону багатьох міст України вже потрапило в коло зору українських дослідників (Н. Кутуза – Одеса, А. Титаренко – Кривий Ріг, О. Хрушкова – Дніпро, М. Цілина – Київ та ін.). Кілька наукових розвідок ергонімікону Херсонщини здійснила С. Мартос, зокрема найменування благодійної сфери [4]. Номінація ергооб'єктів сільського господарства Херсонської області ще не були об'єктом мовознавчих досліджень, що й зумовлює актуальність нашої публікації.

Мета розвідки – проаналізувати використання антропонімів у номінаціях ергооб'єктів сільськогосподарської галузі Херсонщини. Джерельною базою дослідження слугував сайт провідного бізнес-каталогу підприємств та організацій України «Бізнес-гід» (<https://business-guide.com.ua>).

Характерною ознакою власних назв є явище внутрішніх взаємопереходів із одного ономастичного класу до іншого. Такий своєрідний спосіб утворення нових онімів називається трансонімізацією. Трансонімізація супроводжується частковим переосмисленням лексичного значення вихідного оніма, що відбувається завдяки асоціативним зв'язкам з ергооб'єктом та екстралінгвальною інформацією про нього [3, с.9].

Використання антропонімів і топонімів при утворенні ергонімів – це спільна риса ономастики. О. Белей зазначає, що ергоніми «відонімного походження найчастіше творяться на базі антропонімів як офіційних, так і народнорозмовних та емоційно-оцінних варіантів» [1, с.5].

У ергонімах сільського господарства Херсонської області, в основі яких особові імена людей, переважають найменування жіночих імен, наприклад: «АДРІАНА», «АІДА», «АЛІНА», «АЛЬВІНА», «ВІКТОРІЯ», «ГАЛИНА», «ГЛОРІЯ», «ДАРИНА», «ДАЯНА», «ІОЛАНА», «ЛАРИСА», «ЛЕЙЛА», «ЛІДІЯ», «МАРИНА», «НАДІЯ», «НАЇНА», «ОКСАНА», «ОЛЕНА», «СВІТЛАНА», «ТЕТЯНА», «ЮЛІЯ». Чоловічі імена у номінаціях ергооб'єктів функціують значно рідше: «АРГЕН», «АРТЕМ», «БОГДАН», «ВОЛОДИМИР», «ДІЛАН», «ДІОДОР», «МИКОЛА», «НИКОЛАС», «ОСАРІ», «РУСЛАН».

Перевага жіночих імен, на нашу думку, зумовлена естетичною функцією особового імені, оскільки на ергонім переноситься асоціативне порівняння з жіночою красою, неповторністю, материнством, затишком тощо. Пріоритетність жіночих імен порівняно з чоловічими спостерігають інші дослідники української ергонімії, зокрема на зростання репертуару луганських ергонімів, утворених від жіночих імен, указує Н. Лесовець [3].

Універсальною моделлю творення ергонімів є використання прізвища засновника як найменування його фірми, організації, підприємства тощо, що цілком підтверджують наші матеріали, наприклад, «БАБИЧ», «БЕЗРУЧКО», «ВАЩЕНКО», «ВОБЛІКОВ», «ДЕМЧУК», «СРЕМКО», «ЗЮЗЬ», «ЛОЙКО», «МАРКОБОК», «ПАСТЕРЧУК», «ПЕТРОВСЬКИЙ», «ТОВКУС», «ХАЛІМОН». До прізвища доволі часто додають ініціали («ГАНІЧ О.А.», «ІВАНКОВ В.П.», «ЛЯХ В.В.», «МАРИНКО І.М.», «ПАВЕЛКІВ П.М.», «ЧИЩЕНКО С.А.»), а іноді ще й додатковий цифровий показник («ЛІСОВОЛ В. Г. 11», «СОЛТИС І. Г. 21»). Виявлені приклади ергонімів, у складі яких, крім прізвища, наявне повне особове ім'я власника, наприклад, «САДОВА ТЕТЯНА», «СМОЛА МИКОЛА МИХАЙЛОВИЧ». Привертає увагу той факт, що переважно прізвища використовуються у формі називного відмінка, але трапляється і форма родового відмінка, наприклад, «КОМАРНИЦЬКОГО», «ЛИСИЦЬКОГО», «ПЕТРОВСЬКОГО ВІКТОРА ВІКТОРОВИЧА».

Антропоніми функціують у складі сурядних словосполучень, наприклад, «ФРАНЦІШКА І ШАНД», «ЮЛІЯ І Я», «ДОВГАНЬ І К», «ЖУРАВСЬКИЙ І К». Останні два приклади демонструють давню традицію неймінгу – використання літери «К» (скорочення від «компанія») у назвах підприємств, організацій, фірм тощо.

Особові імена людей можуть виступати компонентами складних найменувань ергооб'єктів, наприклад, «АГРО-НИКА», «ЕЛЕНА ПЛЮС», «ЕМАНУІЛ ФАРМ», «КАТЕРИНА 23-12», «ТАВРІЯ-ВІКТОР», «ТЕТЯНА-АГРО». Цікавою номінацією, на нашу думку, є «ЗІЯРСШАТ», яке утворене поєднанням особових імен власників *Зія* і *Решат*.

У моделі «іменник + іменник» другим компонентом виступає антропонім, наприклад, «АГРОФІРМА БУЛЮК», «БРАТИ МАР'ЯНОВИЧІ», «ЗОРЯ МОТОРНОГО».

Меморіальну функцію (функцію «пам'яті») виконують ергоніми, у складі яких наявний компонент «імені» й антропонім, наприклад: «АГРАРНА ФІРМА ім. СОЛОДУХІНА», «АГРОФІРМА ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА», «ІМЕНІ ПОКРИШЕВА».

Отже, у номінаціях ергооб'єктів сільськогосподарської сфери Херсонської області широко представлені антропоніми. Особові імена людей і прізвища використовуються як у однокомпонентних найменуваннях, так і включаються у склад багатоконпонентних ергонімів. Матеріали публікації можуть стати у нагоді під час написання навчальних підручників і посібників, наукових праць з ономастики, у викладанні лінгвістичних дисциплін. У перспективі наукових пошуків є вивчення інших аспектів дослідження ергонімії Херсонщини, що допоможе створити її цілісну систему.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Белей О. О. Сучасна українська ергонімія (на матеріалі власних назв підприємств Закарпатської області): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Львів, 2000. 17 с.
2. Дідур Ю. І. Походження та семантичне навантаження терміна «ергонім». *Записки з ономастики*. 2018. Вип. 21. С. 85-102.

3. Лесовець Н. М. Ергонімія м. Луганська: структурно-семантичний і соціально-функціональний аспекти: автореф. дис... канд. філол. наук: спец. 10.02.01. Луганськ, 2007. 19 с.

4. Мартос С. А. Ергоніми благодійної сфери Херсонщини. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2020. Вип. 27. Том 3. С. 85-89.

Рекомендує до друку науковий керівник доцент Мартос С.А.